

До вивчення видового складу кліщів — мешканців рослин (Acari: Tetranychidae, Phytoseiidae) біотопів м. Ужгород

Жовнерчук О. В.¹, Колодочка Л. О.¹, Дудинська А.Т.², Романко В.О.²

¹Інститут зоології ім І. І Шмальгаузена НАН України, м. Київ, Україна

² Ужгородський національний університет, м. Ужгород, Україна

Акарофауна урбоценозів має ряд суттєвих ознак, що відрізняє їх від -природних біотопів. В першу чергу це обумовлено особливостями мікроклімату міста, зокрема світлового і теплового режимів, вологістю, дією антропогенних факторів, забрудненням довкілля викидами автомобільного транспорту тощо. Завдяки величезному біотичному потенціалу, який визначається значною плідністю, деякі види шкодочинних рослиноїдних кліщів з родини Tetranychidae (Trombidiformes), відносно легко адаптуються до умов життя в урбанізованому середовищі і за сприятливих умов можуть швидко нарощувати чисельність своєї популяції, завдаючи істотної шкоди міським зеленим насадженням. Окрім негативних для фітофагів різких коливань перелічених факторів процес вибухового зростання чисельності ефективно контролюється суттєвим біотичним фактором – наявністю в урбоценозах природних ворогів фітофагів — хижих кліщів родини Phytoseiidae (Parasitiformes).

Дослідження кліщів обох таксономічних і одночасно екологічних груп кліщів проводилося влітку 2016—2017 рр. в парках, вуличних насадженнях міста Ужгород та у ботанічному саду Ужгородського національного університету. Усі зразки зберігаються в колекції Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України (Київ).

На рослинах Ужгорода виявлено 23 види кліщів, серед яких 11 видів тетраніхових (*Amphitetranychus viennensis*, *Bryobia rubrioculus*, *Eotetranychus tiliarium*, *Eurytetranychus buxi*, *Oligonychus karamatus*, *O. lagodehii*, *O. ununguis*, *Schizotetranychus beckeri*, *Tetranychus przhevalskii*, *Tetranychus* sp., *Tetranychopsis horridus*) та 12 видів фітосеїдних кліщів (*Amblydromella clavata*, *Amblyseius andersoni*, *A. obtusus*, *A. rademaheri*, *Euseius finlandicus*, *Kampimodromus aberrans*, *Neoseiulus bicaudus*, *N. cinctus*, *N. graminis*, *N. reductus*, *Typhloctonus aceri*, *T. laurae*). Знахідка виду *S. beckeri* у ботанічному саду УжНУ є першою для фауни України.

Більшість виявлених видів павутинних кліщів є фоновими, чисельними і здатними спричиняти значні пошкодження кормових рослин. Разом з тим, виявлені в міських біотопах кліщі-фітосеїди, незважаючи на відносну бідність їх видового складу, спроможні здійснювати ефективний захист рослин від шкідників при сприятливих абіотичних умовах без використання хімічних засобів захисту рослин, застосування яких небажано.